

ΕΡΤ 2 Ραδιοφωνικός Σταθμός Θεσσαλονίκης

Ποντιακή εκπομπή κάθε Σάββατο ώρα 5.10 μ.μ.

Εκπομπή 5 (20-10-1984)

. Σ Η Μ Α

Ακούτε τη λαογραφική εκπομπή της "ανελληνίας Ένωσης Ποντιακών Σωματείων -Ποντιακή Ηχώ.-Κείμενα επιμέλεια Στάθη Ευσταθιάδη.-Ηχογραφήσεις Νίκου Τσαλκίδη.-

. το σήμα σβήνει

Σήμερα αγαπητοί ακροατές θα παρουσιάσουμε χαριτηριστικούς σκοπούς και τραγούδια.Το υλικό της εκπομπής είναι αποτέλεσμα συνεργασίας με ζωντανούς φορείς ποντιακών μουσικών παραδόσεων.Θα ακουστούν οι ίδιοι οι φορείς,που θα αποδώσουν τους σκοπούς όχι μόνο με λύρα,αλλά και μ'ε άλλα ποντιακά μουσικά όργανα.

Το βασικό λαϊκό μουσικό όργανο των ποντίων είναι βέβαια η λύρα. Όμως,υπάρχουν^η άλλα όργανα,όπως το αγγέλιον ή τουλούμ ή τουλούμπαν (είναι ο αρχαίος άσκαυλος).Η ζουρνά με ταούλ ή το χειλιαύριν (ο χειλίσταυλος δηλαδή.Και είναι ακόμη και το κλαρίνο,που ήταν γνωστό σε περιοχές του Δυτικού Πόντου και στο Κάρος.Και τα ποντιακά λαϊκά μουσικά όργανα διακρίνονται σε έγχορδα,πχ.η λύρα, σε πνευστά,όπως το καβάλ, η ζουρνά κ.λ.π. και σε κρουστά,όπως το ταούλ.Τα κατασκευάζουν λαϊκοί τεχνίτες,εκτός από το κλαρίνο,που είναι δάνειο μουσικό όργανο.

Αλλά.ας ακούσουμε πρώτα τη λύρα.Θα παίζει και θα τραγουδήσει ο Στάθης Βενιαμίδης από το Ροδοχώρι Νάουσας.Η συνεργασία μαζί του είναι πάντα ευχάριστη και ωραία.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Το καβάλ'ή καβαλόπον είναι κατ'εξοχήν βουκολικό ποντιακό μουσικό όργανο.Είναι η αχώριστη συντροφιά του τσοπάνη.Ηχογραφήσαμε το μακρόσυρτο σκοπό της Ματσούκας με το όργανο αυτό.Παίζει λοιπόν καβάλ'ο Παναγιώτης Φουντουκίδης,πάλι από το Ροδοχώρι Νάουσας.Η συνεργασία μας μαζί του πολύ αποδοτική.Η μελωδία που θα ακουστεί,μας πηγαίνει

νοερά στα γραφικά βουνά της Ματσούκας.

. Κ α β ά λ

Και τώρα το λόγο έχει η ζουρνά, ο αρχαίος οξύαυλος. Το μουσικό τούτο όργανο συνοδεύεται πάντα με νταούλι και στα ποντιακά "ταούλ". Με το όργανο αυτό, ο γάμος, η "χαρά", στον Πόντο έπαιρνε πανηγυρικό χαρακτήρα. Χωρίς το ζουρνά ο γάμος δεν είχε κέφι και καμμιά καλλιτεχνική απόλαυση. Στη Ματσούκα λεγόταν χαρακτηριστικά: "Σην Ματσούκαν, όπως μας πληροφόρησε ο Στοφόρον από τον Τετράλοφο Κοζάνης, όνταν εγυναίκιζες και ζουρνάν 'κι είχες, η καρή σ'εφίνε σε χά..."

Ακούτε λοιπόν τη ζουρνάν σε ρυθμό αργού πυρρίχιου χορού, "σέρα". Παίζει ζουρνά ο Χριστόφορος Χρυστοφορίδης από τον Τετράλοφο και τραγουδά ο εξαδέλφος του Στάθης Χριστοφορίδης από τα Διαβατά Θεσ/νίκης. Η συνεργασία τους με την εκπομπή είναι πάντα πολύτιμη.

. Ζουρνά-τραγ.

Έχει σειρά το αγγείον, το τουλούμ, ο αρχαίος άσκαυλος. Η διαφορά του ποντιακού άσκαυλου με άσκαυλους άλλων περιοχών και άλλων χωρών βρίσκεται στο ότι, ο ποντιακός έχει δύο αυλούς ομόηχους, ενώ οι άλλοι άσκαυλοι έχουν μόνον έναν αυλό, που συνοδεύεται από άλλο ήχο, που κρατάει το λεγόμενο "ίσο". Ακούστε εδώ τον εξαίρετο συνεργάτη μας από το Κεφαλοχώρο Σερρών Γιάννη Καλπατσινίδη, που θα παίζει ένα σκοπό σε ρυθμό "τίκ".

. α γ γ ε ί ο ν

Αλλά, είναι και το κλαρίνο, γνωστό στο Δυτικό Πόντο και το Κάρς, όπως είπαμε στην αρχή. Ποντιακό μουσικό όργανο που συνοδευόταν πάντα και από άλλα όργανα: λύρα, νταούλι κ.λ.π. Κυρίως, ήταν όργανο χορού, όπως ο ζουρνάς. Θα ακουστεί λοιπόν στο κλαρίνο ο Γιωργούλης παπαδόπουλος, εκλεκτός συνεργάτης κι' αυτός από τη Μεγάλη Βρύση Κιλκίς, που θα παίζει το χορό λετσίνα.

. κ λ α ρ ί ν ο

Να ξαναγυρίσουμε όμως στη λύρα, την λύρα που την εφεύρε ο Ερμής και την δόξασαν ο Απόλλων κι ο Ορφέας και που την καταξίωσαν και την κρά-

τησαν την παράδοσή της λαμπρή και αναλλοίωτη οι έλληνες στον Μόντο στη διαδρομή των αιώνων. Το σκοπό, που θα μεταδώσουμε στη συνέχεια, αποδίδουν οι εξάίρετοι συνεργάτες μας Άρλια Μυσταθιάδου, τραγούδι και Ειωργούλης Κουγιουμτζίδης, λύρα.

. ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ

Ο Γιώργος Αμαραντίδης, ο Σουμουλίκας από το Άπνοχώρι Κοζάνης είναι εξάίρετος λυράρης και τραγουδιστής, που συνεχίζει την ποντιακή μουσική παράδοση της οικογένειάς του. Μας πρόσφερε σημαντική συνεργασία. Θα τον ακούσουμε σ'έναν παλιό σκοπό, σε ρυθμό τίκ.

. ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ

Από τη Δράμα θα ακουστεί τώρα μια φωνή χωρίς τη συνοδεία κανενός μουσικού οργάνου. Κι' αυτή η συνεργασία πολύτιμη. Θα τραγουδήσει η Άρλικα Αμπρίανίδου ένα σκοπό του Κάρς. Είναι τραγούδι του ποντιακού γάμου, το "θύμισμαν" ή αποκαμάρωμαν όπως το λένε οι καρσλήδες.

. ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ

Το ποντιακό τραγούδι αγαπητοί ακροατές, το αποθανάτισε ο αείμνηστος κορυφαίος και ανεπανάληπτος λυράρης και τραγουδιστής Σταύρος Πετρίδης, ο Σταύρης ο κεμεντζετσής. Θα ακούσουμε από δίσκους του δυό παλιούς ποντιακούς σκοπούς. "Ο πρόσωπο σ'τραντάφυλλον" ο πρώτος και το "Αφήνομ' γειά σας άρχοντες" ο δεύτερος.

. ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ

Κοντά σας και πάλι την ερχόμενη εβδομάδα την ίδια μέρα και ώρα.

. Σ Η Μ Α

Ακούσατε την λαογραφική εκπομπή της Πανελληνίας Ένωσης Ποντιακών Σωματείων -Ποντιακή Ηχώ.- που γράφει και επιμελείται ο Στάθης Ευσταθιάδης.

. το σήμα σβήνει